

Idealisten staan klaar voor hun ecodorp

Ze zijn volop actief: de groene zielen die hun idealen in tastbaar hout, leem en stro willen omzetten. Ekosofia gaat de wijk heten die ze willen bouwen onder de rook van Amsterdam.

tekst ANNEMIEK VERBEEK foto's DINGENA MOL

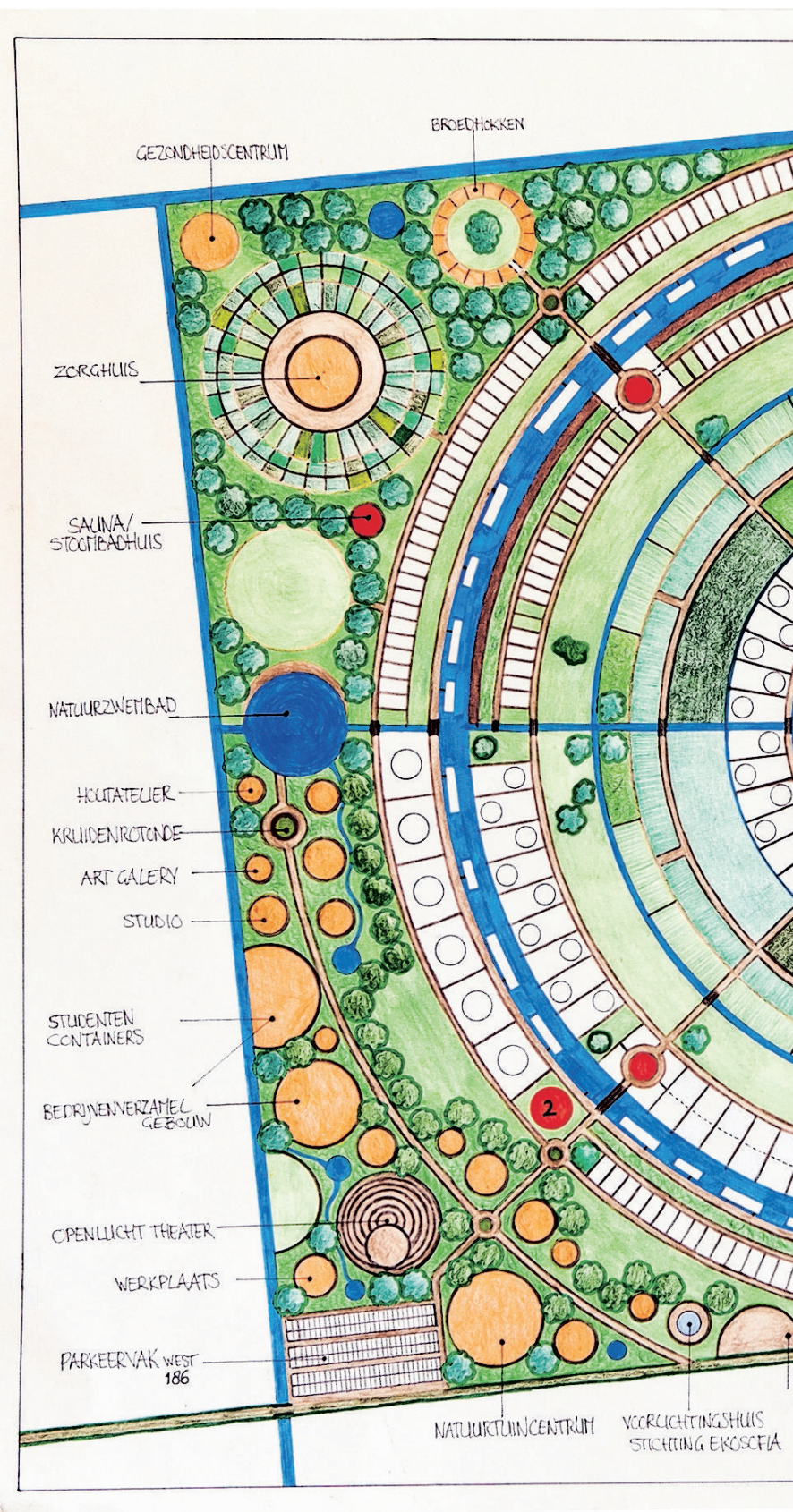
Patrick van Uffelen

Het visioen: de eerste échte ecowijk op het grondgebied van Amsterdam, pak 'm beet vijftig hectare groot, gebouwd in de vorm van een cirkel heet Ekosofia. Het hart van de wijk is ingericht als wilde tuin en het domein van bijenvolken. Daaromheen fruitbomen, bessenstruiken en kruidentuinen. De bewoners – tussen de drie- en vijfhonderd – wonen in duurzaam gebouwde huizen eromheen. De meesten hebben hun huis zelf gebouwd, van duurzame en natuurlijke materialen als stro, leem en hout. Anderen geloven in het bouwen met hergebruikte materialen en hebben een woning gecreëerd met oude autobanden en gerecycled blik en plastic.

Tussen de huizen is ruimte voor biologisch dynamische landbouw. Het biologische, dat is tuinieren zonder kunstmest en pesticiden. Dynamisch betekent in harmonie met de natuur en de kosmische krachten. Op de akkers groeit het eten waar de gemeenschap zich grotendeels mee voedt. En op de weiden grazen koeien, schapen en paarden. De veehouder zal de dieren af en toe door de smalle straatjes loodsen, om naar een andere wei te gaan.

De biowijk zal een omheining krijgen van een 'ecokathedrale' stapelmuur: een gestapeld (niet gemetseld) bouwwerk van restmateriaal van stratenmakers, zoals stoeptegels, klinkers, betonnen paaltjes en stoepranden. Achter de muur wordt een gracht gegraven. Het water van de gracht fungeert als schakel tussen de kern van de wijk en het gebied eromheen waar ruimte is voor bedrijven, werkplaatsen, ateliers, een restaurant, winkels, een school en een speeltuin.

De realiteit. "Het is niet de vraag óf, maar wanneer en waar Ekosofia er zal komen," zegt initiatiefnemer Patrick van Uffelen (39) in de gemeenschappelijke ruimte van het duurzaam ingerichte flexkantoor The Hub in de Amsterdamse Westersstraat. Hij voldoet voor de volle honderd procent aan het beeld van de 'groene man'. Vouwfiets onder de arm, dreadlocks tot op zijn schouders, biologisch dynamisch tuinder en verkoper bij Ekoplaza. Onder het genot van een kop kruidentheet vertelt hij bevlogen over het idee van

Het door Patrick van Uffelen gemaakte planologische concept voor Ekosofia.

Ekosofia, dat de afgelopen jaren transformeerde van een vaag idee in zijn hoofd tot een concreet plan.

Het planologisch concept maakte Van Uffelen – van huis uit vormgever – zelf. "Ik droom er al lang van ergens in het groen een mooi biologisch huis te bouwen, met een werkplaats en een grote tuin om zo veel mogelijk in mijn eigen voeding te voorzien. Ik hou van het leven in Amsterdam, maar ik mis de gemeenschapszin. Iedereen zit op zijn eigen eiland, we krielen door elkaar heen zonder elkaar echt te zien."

"Ekosofia moet een groene, duurzaam gebouwde en beheerde wijk worden, waar je volgens je eigen idealen kunt leven. Een plek waar een goed en gezond buurtgevoel heerst. Ik zie kampvuren en feestjes voor me, burens die elkaar ondersteunen waar nodig, maar die ook respect hebben voor elkaars autonomie."

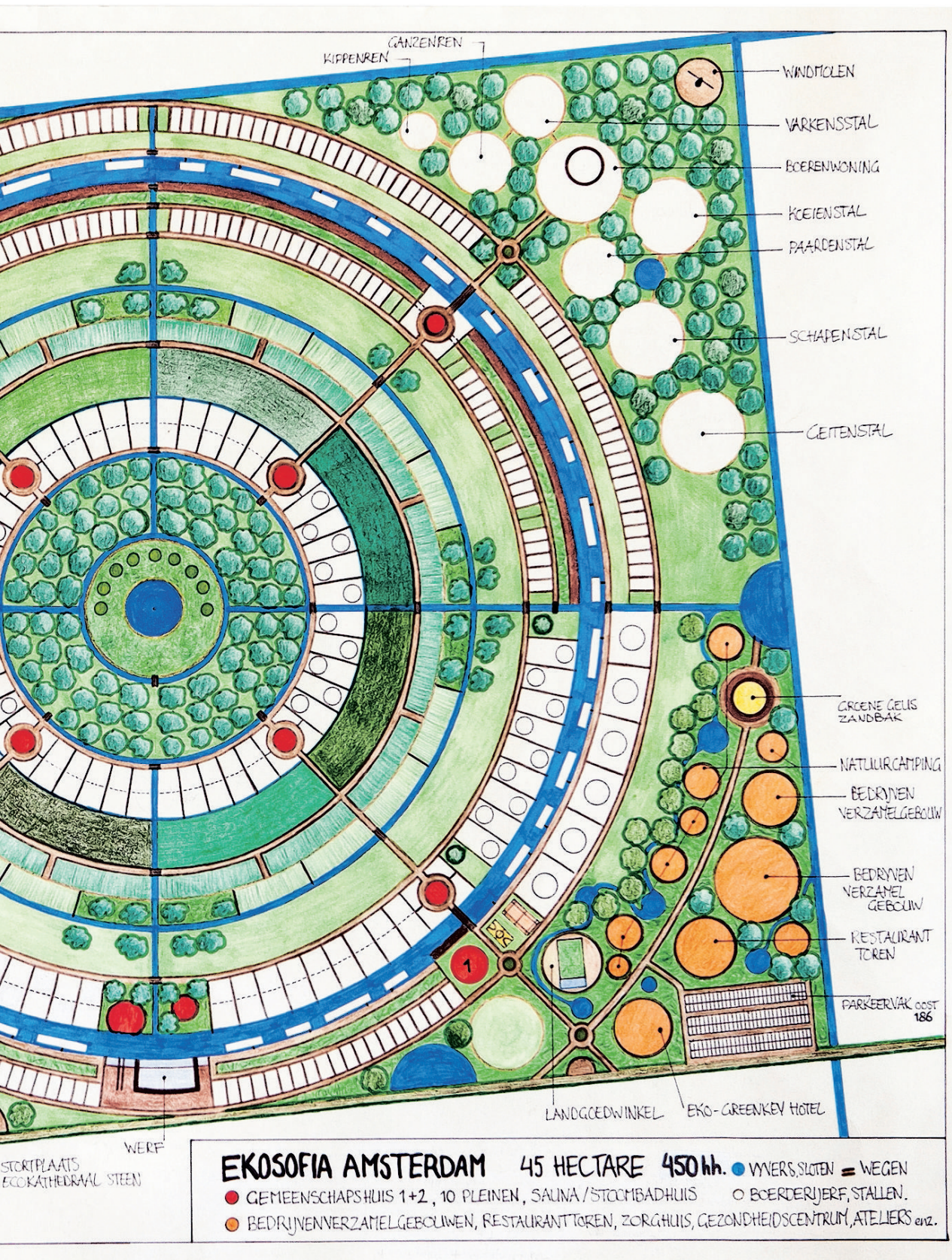
Degene die deze hoogstaande idealen associeert met gebrek aan realiteitszin heeft het mis. Van Uffelen is een man die met beide benen in de maatschappij staat. Of in de modder van zijn biologisch dynamische moestuin in Geuzenveld. De laatste vijf jaar werkte hij gestaag en stap voor stap naar zijn einddoel. "Het klinkt allemaal erg idyllisch,

maar ik zie het als bittere noodzaak," zegt Van Uffelen. "Alle technieken en materialen om echt duurzaam te bouwen zijn er; waar wachten we nog op?"

Ondertussen hebben zo'n vijftig gelijkgestemde Amsterdammers zich aangesloten bij het initiatief dat eind van dit jaar concrete vor-

'Alle technieken en materialen om duurzaam te bouwen zijn er'

men moet krijgen. Er is een lijst met namen van circa honderd mensen die hebben laten weten interesse te hebben als de wijk er eenmaal staat. Een planoloog heeft vorig jaar zestien potentiële locaties onderzocht, waarvan er nu nog vijf over zijn: Diemen, Uithoorn, Abcoude, Amstelveen en Almere. "We hebben ook gekeken naar plaatsen in Noord, maar we willen niet gaan bouwen in een stiltegebied zoals Waterland – de natuur mag niet verder worden aangetast doordat wij er gaan zitten. Dat zou tamelijk bizar zijn."

“Het is duurzaam om dicht bij de bebouwde kom van een stad te zitten. Iedereen kan dan fietsend naar zijn werk en de producten die we verbouwen zijn snel bij de afnemers. We willen geen geïsoleerd bestaan, maar juist een hechte band met omwonenden. Bovendien zijn we allemaal verknocht aan Amsterdam.”

Van Uffelen werkt met de andere drie leden van de projectgroep – Jevgenia Lodewijks, Flor Avelino en Michel Kegels – in de luwte aan een gedetailleerd plan van aanpak. In september volgt, hopelijk, snel een afspraak met bouw wethouder Maarten van Poelgeest of één van zijn naaste medewerkers.

Ze hebben de tijd mee: de gemeente Amsterdam zet vol in op zelfbouw, of collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO), nu de traditionele bouwpartijen al jaren een bouwproductie van nagenoeg nul hebben. De hoop is gevestigd op particulieren die het stokje overnemen. Een project als Ekosofia, zo denkt Van Uffelen, kan een internationaal visitekaartje voor de stad worden op het gebied van duurzame en sociale stedelijke ontwikkeling.

Van Uffelen ziet ook heus de nodige haken en ogen aan zijn project. Zo is het mengen van functies op één stuk grond – landbouw, wonen,

werken – lastig in verband met bestemmingsplannen. En banken blijven tot nu toe niet happig te zijn bij het financieren van CPO-projecten, zeker niet als ze experimenteel zijn en er een grote groep mensen bij betrokken is.

“Ongetwijfeld brengt het hele proces ook minder prettige zaken en leerzame conflicten,” zegt Van Uffelen met gevoel voor understatement. Grote idealen gaan immers niet zelden gepaard met grote conflicten. Stellig: “Ekosofia is géén commune. Daarom hebben we ook geen vuistdik reglement waarin staat hoe bewoners hun leven moeten inrichten. Wat wij wel vragen is actieve betrokkenheid bij de wijk en tijd: iedereen moet een paar uur per week meewerken in de gedeelde tuinen, winkel of andere voorzieningen. Verder volgt iedereen zijn eigen pad en maakt gaandeweg zijn eigen keuzen. Eenheid in verscheidenheid, dat is ons motto. Dus natuurlijk ‘mogen’ bewoners ook gewoon boodschappen doen bij de Albert Heijn, in een auto rijden of zo af en toe een onverantwoorde hamburger naar binnen schuiven.”

Ekosofia organiseert vanaf september weer maandelijks een ‘Naturatorium’ in The Hub in Amsterdam.
www.ekosofia.org.

Duurzaam bouwen

De geplande duurzame wijk Ekosofia moet rond de vijftig hectare groot worden. Er komen kavels waarop eigenaren hun eigen, ecologische droomhuis kunnen bouwen. Voor minder bouwlustige types komen er vijf types standaardwoningen, ontwikkeld door het Amsterdamse duurzame aannemersbedrijf Tuvalu Strobouw. Zij hebben op IJburg al bewezen honderd procent duurzame woningen te kunnen bouwen. En in Almere bouwden ze cascawoningen met een houten skelet voor rond een ton, vrij op naam. De bouwmaterialen zijn zo milieuvriendelijk mogelijk. Stro, hout en leem zijn natuurlijke producten die niet, zoals bijvoorbeeld beton, worden gemaakt door bewerking van olie. Er is zo geen extra uitstoot van het broeikasgas CO₂. Een huis met honderd vierkante meter wandconstructie van strobalen spaart in de beginfase van de bouw al zo’n achttien ton CO₂ uit. Ekosofia zal voorzien in zijn eigen energievoorziening met onder andere windmolens en zonnepanelen.

Hoofstad

Lommerrijk

Je hebt er maandenlang naar uitgekeken. De koude winter wou maar steeds niet om. Maar eindelijk, daar was-ie dan: het braderieseizoen.

Als er één ding is wat Nederlanders van alle politieke richtingen, bloedgroepen of etnische achtergronden met elkaar verbindt, is dit de onstuimige, onvoorwaardelijke, ontembare, eeuwig brandende liefde voor de braderie. Of je nou plat of dik bent, rondborstig of breedsprakig, hoogdravend of laagdrempelig, getatoeerd of gedesavoueed, of je nou uit De Rijp komt of uit de Rif, of je geboren bent in Purmerend of Paramaribo: wij zijn gek op een braderie. Zes marktkramen met wat geblakerd voedsel, min of meer koude drank en een paar geinige T-shirts: volle bak! Weer of geen weer: van mei tot diep in oktober kun je non-stop braderiehoppertje in Spaarnwoude, Suribraderieën in de Bijlmer, rockbraderieën in Flevo-

vland. Op de De Ruijterkade, achter het Centraal, was het zondag een vrolijke boel. De in het wit gestoken, al vroeg in het seizoen zonnebankbruine *crowd* sloeg rechtsaf naar de Ibizabraderie, het Pacha dance-event op de Kop van Java. De slordig elegante, GroenLinksige vrouwen gingen de andere kant op, richting de biologische bulgurbraderie: de rollende keukens in het Westerpark, de godzijdank cultuurloze maar evenzogoed knotsgezellige in prosecco gemarineerde versie van de Parade, u weet wel: de theaterbraderie aan het eind van de zomer in het park in de Rivierenbuurt.

Ook Bos en Lommer ontkomt er niet aan. Nog geen half decennium geleden was dit met afstand de bekendste takkenwijk van Nederland, een apocalyptische no-goarea die alleen nog werd bezocht door overmoedige camera-ploegen, scoutend naar pittoreske locaties ter illustratie van het

bankroet van het multiculturele experiment.

Vorig weekeinde werd de wederopstanding van een hopeloos geacht wijkje tussen de Bos en Lommerweg en de Erasmusgracht gevierd met, jawel, een braderie. In de slagschaduw van de Kolenkit, realiseerden de samenwerkende bureaus Wingerden Hovenier en Korth Thielens het project Lommerrijk. Zes zeer zorgvuldig gedetailleerde blokjes, uitgevoerd in zachtgele baksteen en voorzien van kloeke lateien en onderdorpels in schoon beton. Ranke taupekleurige gepoedercoate raamprofielen diep in de neggen geplaatst, Franse balkons met bronskleurige in oriëntaalse motieven gelaserde hekwerken.

De aan loggia's geplaatste, wijd

Van mei tot diep in oktober kun je non-stop braderiehoppertje

uitkragende veranda's hebben een mysterieus cirkelreliëf aan de onderzijde. Het metselwerk is sober maar fraai, met veel expressieve, vakkundig gestapelde rollagen en subtiele profileringen vlak onder de daktrim.

De blokken, een mix van sociale huur en koopwoningen gebouwd in opdracht van corporatie Rochdale, zijn opgetild ten behoeve van een half verdiepte parkeergarage, waardoor het straatbeeld verlost is van heel veel lelijk blik.

Op de braderie slenteren behalve veel handsfreebellende vrouwen – de Blackberry stevig tussen oor en hoofddoek geklemd – ook links en rechts wat slordig elegante GroenLinksige types achter designerbuggy's.

Met Bos en Lommer komt het wel goed. Nu die zomer nog.

RONALD HOOFT
r.hooft@parool.nl

FOTO FLORIS LOK

W = weergaloos, wereldklasse
G = gewoon goed
T = tegenvaller, kan zoveel beter
N = niet best, omrijden
Z = zand erover en aanstampen!